

Fogalomgyűjtemény

A Kémia 7-8. (OH-KEM78TA) tankönyv alapján

Atom: az anyagokat felépítő legkisebb kémiai részecske.

Molekula: két vagy több atom összekapcsolódásával kialakuló, elektromosan semleges kémiai részecske.

Kémiaailag tiszta anyag: olyan anyag, amely csak egyféle elemet vagy vegyületet tartalmaz.

Elem: olyan kémiaailag tiszta anyag, amely csak egyféle atomból épül fel.

Vegyület: olyan kémiaailag tiszta anyag, amely többféle atomból épül fel.

Keverék: olyan anyag, amely többféle elemet vagy vegyületet tartalmaz.

Vegyjel: az atomok és az elemek jelölésére szolgáló egy, vagy kétbetűs jelölés, amely általában az elem latin vagy görög nevéből származik. Az első betű mindig nagy, míg a második betű mindig kicsi.

Képlet: a vegyületek és a molekulákból álló elemek jelölésére használt, vegyjelekből és számokból álló szimbólum, amely megmutatja az anyag elemi összetételét és az összetevők mennyiségi arányát.

Elemi részecske: az atomot felépítő protonok, neutronok és elektronok összefoglaló neve.

Rendszám: az atommagban található protonok száma, ami egyértelműen megadja az atom kémiai minőségét.

Nemesgázszerkezet: az atom vagy ion külső héján nyolc (hélium esetén két) elektrontól álló, kis reakciókészséget eredményező elektronszerkezet.

Mól: az anyagmennyiség mértékegysége; egy mól annak az anyagnak az anyagmennyisége, amely $6 \cdot 10^{23}$ db részecskét tartalmaz.

Elemmolekula: olyan molekula, amely egyféle kémiai minőségű atomból épül fel (pl. O_2).

Vegyületmolekula: olyan molekula, amely többféle kémiai minőségű atomból épül fel (pl. H_2O).

Ion: töltéssel rendelkező kémiai részecske (pl. Na^+ , NH_4^+ , Cl^- , CO_3^{2-}).

Fizikai változás: olyan változás, amely során az anyag szerkezete megváltozik, de nem keletkezik új anyag.

Kémiai változás: olyan változás, amely során a részecskék szerkezete is megváltozik, és új anyag keletkezik.

Exoterm változás: köznapi értelemben a hőtermelő folyamatok összefoglaló neve.

Endoterm változás: köznapi értelemben a hőelnyelő folyamatok összefoglaló neve.

Olvadás: az a halmazállapot-változás, amely során a szilárd anyag folyadékká alakul.

Párolgás: az a halmazállapot-változás, amely során a folyadék a felszínén gőzzé alakul.

Forrás: az a halmazállapot-változás, amelynek során a folyadék gőzzé alakulása a folyadék belsejében is végbemegy.

Lecsapódás: az a halmazállapot-változás, amely során a gáz-halmazállapotú anyag folyadékká alakul.

Fagyás: az a halmazállapot-változás, amely során a folyadék szilárd anyaggá alakul.

Szublimáció: az a halmazállapot-változás, amely során a szilárd anyag gázzá alakul a folyadék halmazállapot kihagyásával.

Bepárlás: az a folyamat, amely során egy oldatból elpárologtatjuk az oldószert, és visszamaradnak a szilárd oldott anyagok.

Lepárlás (desztilláció): az a folyamat, amely során egy oldatból az illékony alkotórészeket elforraljuk, elvezetjük, lecsapatjuk, és tisztább formában kapjuk vissza.

Oldódás: olyan fizikai változás, amely során az oldandó anyag részecskéi elkeverednek az oldószer részecskéivel.

Oldat: oldószerekből és oldott anyagból álló keverék.

Telített oldat: olyan oldat, amely adott körülmények között (hőmérsékleten és nyomáson) több anyagot már nem képes feloldani.

Oldhatóság: megadja, hogy adott hőmérsékleten 100 g oldószer hány gramm oldandó anyagot képes feloldani.

Egyesülés: olyan kémiai változás, amely során két vagy több anyagból egy új anyag keletkezik.

Bomlás: olyan kémiai változás, amely során egy anyagból két vagy több új anyag keletkezik.

Katalizátor: olyan anyag, amely megnöveli egy reakció sebességét, de a reakció végén változatlan mennyiségben és kémiai minőségben visszamarad.

Csapadék: a vizes oldatokban keletkező, vízben rosszul oldódó szilárd anyag.

Égés: egy anyag oxigénnel való reakciója.

Gyors égés: olyan kémiai folyamat, amelynek során az éghető anyag oxigénnel való reakciója nagymértékű hőfelszabadulással, fény- és esetleg hanghatással jár.

Lassú égés: olyan égési folyamat, amely a gyulladási hőmérséklet alatt következik be, és fényjelenség nem kíséri.

Sav: olyan vegyület, amely vizes oldatban hidrogénionra és savmaradék-anionra bomlik.

Bázis: olyan vegyület, amely vizes oldatban fémionra és hidroxidionra bomlik.

Lúg: valamely bázis vizes oldata.

pH-érték: az oldatok kémhatásának számszerű jellemzésére használt adat.

Közömbösítés: sav és bázis kölcsönhatásakor lejátszódó folyamat, amely során só és víz keletkezik.